

Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlarla Gerçekleştirilen Grup Çalışması

Arş. Gör. Rumeysa AKGÜN*

Öğr.Gör. Gonca POLAT ULUOCAK*

Öz

Evlilik ilişkisi içerisindeki çiftlerin en çok yakınlıkları problemlerin kaynaklarına inildiğinde, çatışma çözme ve problem çözümü gibi iletişim odaklı becerilerinin eksikliği göze çarpmaktadır. Çiftlerin yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemler, herhangi bir yardım almadıkları takdirde, evliliklerini olduğu kadar yaşam doyumlarını da etkilemekte, dolayısıyla yaşam kalitelerini de düşürmektedir. Bu çalışma eşler arasındaki iletişimsizlik ve problemlerden kaynaklanan sorunlara çözüm bulmaya çalışarak kişilerin evliliklerinden aldıkları doyumunu artırmak amacıyla yapılan bir grup çalışmasını içermektedir. Bir Toplum merkezinde gerçekleştirilen grup çalışmasına 23 ile 49 yaşları arasında ev hanımı olan 12 kişi katılmıştır. On iki oturum süren çalışmada evlilik yaşam ölçeği ve evlilikte sorun çözme ölçeği kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: Gecekondu, kadın, eşler arası iletişimsizlik, problem çözme, grup çalışması.

Abstract

Effective Communication and Problem Solving For Marriage: A Group Work with Women in a Community Center

In marriage, by going behind to problems, it appears that the lack of the communication-based ability on problem solving and conflict resolution are most of the complaining challenge of couples. Emotional and behavioral problems which experienced by couples, if they do not receive any support, effects either their marriage or life satisfaction; that is why their life quality decreases. This study includes a group work that aspire after trying to solve communication based problems between the couples and to increase marital satisfaction. 12 housewives, whose ages differ between 23 and 49, were joined to group study that conducted in a Community Center Marriage Life Scale and Marital Problem Solving Scale were applied in the study which includes 12 sessions of group work.

Key Words: Slum, woman, lack of communication between couples, problem solving, group work.

(*) Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü.

GİRİŞ

Toplumsal yaşamın en temel birimi ailedir. Sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda da aile işlerliği olan bir kurumdur. Aileyi oluşturan bireyler de birbirlerine karşı sorumlulukları olan kişilerdir. Bu sistem bireylerin sosyal yaşamlarında ve ilişkilerinde sağlıklı olabilmeleri için düzgün bir şekilde işletilmesi ve ortaya çıkan aksaklıkların düzeltilmesi gerekmektedir. Hızlı bir değişimin yaşandığı günümüz dünyasında yaşam şartları ve şekli de hızlı bir şekilde değişmekte ve kentler aile yapısının işlemekte zorlandığı alanlar haline almaktadırlar. Kırsal alanda ailelerin karşılaşacağı sorunlar ile kentsel alandaki ailelerin karşılaşacağı sorunlar farklıdır. Hızlı değişim süreci kendisini kentte güçlü oranda hissettirmekte bu durum eşlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır.

Kent ailesinin yaşantısında en önemli stres faktörlerinden biri şüphesiz göç olgusudur. Ülkemizde özellikle ekonomik amaçlı gerçekleştirilen ve kırdan kente doğru bir yol izleyen iç göçlerin kent ailesi üzerinde önemli etkileri olduğu düşünülmektedir. Kentsel yaşama uyum sağlamaya çalışan ailelerde bu değişim, aile yapısını, aile içi ilişki tarzlarını, rolleri, eşler arası ya da ebeveyn-çocuk arasındaki tutumları kapsamaktadır (Keats, 1996,s.58). Ailedeki sınırların değişmesi, aile parçalanmaları ve ayrılma problemleri bu süreçte yaşanan önemli sorunlardır (Baptiste, 1993,s.345).

Türkiye’de yapılan iç göçler kırdan kente olmaktadır. İnsanlar daha iyi bir yaşam, daha iyi bir iş bulabilmek için köyden kente göç etmektedirler. Yaşanan bu göç ile birlikte insanların yaşamında olumlu olumsuz birçok değişiklik meydana gelmektedir. Bu değişikliklerin temeli ise ailede yaşanmaktadır. Düzenli bir geliri olmayan ve şehre iyi yaşamak için gelen aile ekonomik durumları ol-

madığı için bir dairede oturamamakta ve gecekonduda inşa etmektedir. Böylece kendilerinden sonraki gelen hemşehrileri de onların yanına yerleşerek köydeki kültürlerini devam ettirmektedirler. Köy kültürünün devam ettirilmesinin yanında aile üyelerinin bazıları asimile olmakta buldukları şehrin kültürüne adapte olmaktadır. İş bulma sorunu, eskisinden kötü hayat şartları ve yaşanan kültür şoku aile üyeleri arasında özellikle eşler arasında sorunlara neden olmaktadır. Kadınların şehir hayatına alışmaya başlaması, artık eşlerinin her söylediğini kabul etmemeleri ve değişim çabası içinde olmaları eşlerin yaşadığı diğer sorunlardandır. Bir diğer sorun alanı ise erkeklerin şehirdeki bakımlı kadınları görüp kendi eşlerini beğenmemeleri bu nedenle onlara kendilerini değiştirmeleri konusunda baskı yapmaları ya da şehirde tanıştığı bir kadın ile birlikte yaşama veya eşinin üzerine kuma getirmesi eşler arasında yaşanan önemli problemlerden birisidir. Bu sorunlarla baş edemeyen aileler ya boşanmakta ya da hayatlarına huzursuz bir şekilde devam etmektedirler. Fakat gecekondu bölgelerinde ve geri kalmış bölgelerde kadınlar çoğunlukla boşanmayı düşünmemektedirler. Bu durum onlar için sıradanlaşmakta ve yaşamaları gereken bir süreç olarak düşünülmektedirler.

Kent yaşamında ise kadınlar kendilerini geliştirip ekonomik yönden güçlendikçe kocaları ile olan sorunlar ve şiddet karşısında yaşananları sineye çekmeyip boşanma yoluna gitmektedirler.

Bir diğer sorunsal alan da eşlerin duygularını ve sorunlarını paylaşamamaları, eşlerin her birinin kendi anlam dünyaları içerisinde anlamaya çalışmamalarıdır. Bunun sonucu olarak da eşler birbirlerine yabancılaşmaktadır.

Aile yapısını tehdit eden bu yaşantının sorunsuz bir şekilde üstesinden gelinmesinde eşler arası etkili iletişim ve problem çözme kapasitelerine

işlerlik kazandırmak önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmada iletişim ve etkili iletişim, evlilikte etkili iletişim ve iletişim problemlerini çözme becerilerini geliştirme, evlilikte problem çözme konuları üzerinde durulacaktır.

Göç Olgusunun Meydana Getirdiği Sorunlar ve Evliliklere Etkisi

Göç, insanların çeşitli nedenlerle(savaş, ekonomik) buldukları yerlerden başka yerlere geçici veya sürekli olarak taşınmalarıdır.

Özellikle köyden kente yapılan göçler beraberinde pek çok sorunu da getirirler. Bu sorunlardan ilki kent yaşamına adapte olamama sorunudur. Köydeki insanların alışkanlıkları ve davranışları şehirdekiler ile aynı olmadığı için köyden kente göç eden aileler kültür şoku yaşarlar. Bunun dışında Nüfusun dağılışımda dengesizlik olur. Kentte oluşan yoğunluk sağlık, eğitim, konut gibi ihtiyaçların giderilmesinde aksaklıklara sebep olur bunun dışında kente gelirken ekonomik yönden iyi olacaklarını düşünen insanlar iş bulmada zorlanırlar. İş bulsalar dahi gündelik ve niteliksiz işlerde çalışırlar. Ekonomik yönden sıkıntı yaşayan aile bireyleri arasında sürtüşmeler olur ve bunlar zamanla aile içi şiddete kadar gider. Bunun dışında çarpık kentleşme, çevre sorunları, trafik sorunları ortaya çıkar.

Köyden kente göç eden ailelerin yaşadıkları sorunları evliliklerinde de sorunlar yaşamalarına neden olur. Aile içi şiddet bunun en önemli sonucudur. Bunun dışında kadınlar eve para getirebilmek için gündelik işlerde çalışmaya başlarlar. Kadının eve para getirdiğini gören erkek zaten iş bulamıyorum düşüncesiyle çalışmayı iyice bırakır. Ev içinde yaşanan bu huzursuzluklar çocukları olumsuz yönde etkiler. Düzenli gelirleri olmadığı için okuyamayan çocuklar bazen kendi istekleri bazen de babalarının zorlaması ile mendil satma, ayakkabı boyama

gibi işlerde çalışarak eve gelir getirmeye çalışırlar. Ayrıca bu çocuklar şehirdeki kötü düşünceli insanlara da çabuk kanabilirler.

Toplum merkezileri genel itibari ile göç bölgelerinde, geri kalmış bölgelerde bölgeyi ve bölge halkını kaldırmak amacıyla kurulmuş yerlerdir. Bu nedenle toplum merkezinde yapılacak olan çalışmalar o bölge insanının gelişimi için çok önemlidir. Evlilik ile ilgili yapılan çalışmalar insanların daha bilinçli olmasını ve yaşadıkları sorunları birlikte çözmelerini sağlayacaktır. Böylece çocukları ile de daha fazla ilgileneceklerdir. Bu çocukların kayıp kuşak olmasını, kötü alışkanlıklar edinip, suça yönelmelerini engelleyecektir. Çünkü yapılan araştırmalar gecekondu bölgelerindeki çocukların suça yöneliminin daha fazla olabileceğini göstermiştir. Bu çocuklar kendilerine yakın davranan, para veren kişilere karşı çabuk kanabilmektedirler.

Sosyal hizmetin amacı bireyi çevresi ile birlikte ele alıp onu değiştirmektir. Bu nedenle aileler ile ilgili yapılan çalışmalar çocukları ve o aileye yakın olan diğer aileleri de etkileyecek dolayısıyla yaşanan sorunlar daha da azalacaktır.

İletişim ve Etkili İletişim

Bir süreç olarak iletişim, bir mesajın bir göndericiden bir alıcıya aktarımını kapsar. Toseland ve Rivas'a (2001) göre, iletişim algıların, düşüncelerin ve hislerin bir gönderici tarafından dile ve diğer sembollere dönüştürülmesini, dilin ve sembollerin sözlü, sözsüz veya sanal olarak aktarımını ve mesajın alıcı tarafından çözülmesini kapsar(Garvin, Gutierrez, Galinsky,2004). Etkili iletişim ise bir mesajı karşı tarafa doğru biçimde aktarma ve karşı tarafın da mesajı doğru olarak algılamasıdır.

Evlilikte Etkili İletişim ve İletişim Problemlerini Çözme

Eşler arası problemlerin nedenlerine bakıldığında pek çoğunun iletişimin sağlıklı olmamasının

dan kaynaklandığı görülür. Bir eşin söylediğini diğer eş farklı algılar. Bu durumda çözecekleri sorunları çözemedikleri gibi üstüne yeni sorunlar çıkar. Eşler arasında etkili iletişimin olmamasının sebebi her bireyin kendi düşüncesini savunması ve bunu karşı tarafa kabul ettirmeye çalışmasıdır. Örneğin; karı-koca bir konuyu tartışırken birisi diğerinin konuşmalarını dinlemek yerine kendi söyleyeceklerini düşünür. Bu durumda da eşinin söylediğini yanlış anlar ve aralarında yeni tartışmalar ortaya çıkar. Bir başka iletişimi olumsuz etkileyen faktör bireyin ya saldırgan ya da pasif olmasıdır. Yani ya düşüncelerini bağırarak aşırı bir tepkiyle anlatır ya da pasif olmasından dolayı düşüncelerini net olarak ifade edemez. Bu durumda da tartışındaki birey onun düşüncelerini açık bir şekilde anlayamaz.

Eşler arasında yaşanan iletişim problemlerini çözmek için çiftlerin ilişkilerindeki aksayan yönlerin olumlu olumsuz taraflarını konuşması gerekir. Bunun için her iki tarafın en çok rahatsız olduğu konudan başlamak gerekir. Bireyler toplum içinde eşlerini eleştirmemeli ve gerek duydukları alanda eşlerinden yardım almaktan kaçınmamalıdır. Eşler her konuda anlaşmaları gerekmediğini ve karşılarındaki bireyin farklı bir insan olduğunu kabul etmeleri gerekir.

Bunların dışında eşler söyledikleri şeylerde tutarlı olmalı ve söyledikleri bir şeyi bir başka gün değiştirmemelidirler. Ayrıca eşler birbirlerine geri bildirimde bulunmalıdırlar. Karşılarındaki kişinin düşüncelerini anlayıp anlamadıklarını test etmelidirler.

Evlilikte Problem Çözme

Evlilik, tarihsel süreç içerisinde 4000 yıllık yeni bir toplumsal kurumdur. Doğada olmayan, insanın kurduğu bir kültür kurumudur. Her kültür olayı gibi zamanla gelişen, değişen, yeni biçimler alabilen, kadın ve erkeğin birlikteliği ile gerçekleşen, en kü-

çük toplum birimidir. İnsanın kurduğu her yapı gibi, evliliğin de zamanla aksayan, düzeltilmesi gereken yönleri vardır (Özügurlu, 1999).

Aile içi çatışma konuları, içerikle ilgili konular (ev işlerinin paylaşımı, para v.b.) ve ilişkiyle ilgili konular (aşk, güç, ebeveynlik v.b.) olmak üzere de gruplanabilir. Araştırmalar genelde, arkadaşlar, din ve kıskançlıktan kaynaklanan çatışmaların zaman içinde azalma gösterdiğini, cinsellik, iletişim ve eğlence ile konulardan kaynaklanan çatışmaların ise, zaman içinde artış gösterdiğini ortaya koymaktadır (Segrin, 2004; akt: Canel,2007).

Bu problemlerin kaynağına bakıldığında çiftlerin ya iletişimlerinin yetersiz olduğu ya da etkili problem çözme kapasitelerinin eksik olduğu görülür. Etkili problem çözme kapasitesi problemlerin net bir şekilde tanımlanıp ortaya konması, bu problem için alternatif çözüm yollarının tartışılması ve her iki taraf için uygun olan çözüm yolunun uygulamaya geçirilmesidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ankara İl Müdürlüğü'ne bağlı Mamak Belediyesi Toplum Merkezi'nden hizmet alan kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışmasının evlilik yaşam doyumu ve problem çözme açısından etkili olup olmadığının ortaya konulmasıdır.

YÖNTEM

Model

Çalışma, ön test-son test modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada gerçekleştirilen grup çalışmasının toplum merkezinden hizmet alan kadınların evlilik yaşam doyumu ve problem çözme becerileri açısından etkililiği ortaya konmak istenmiştir.

Grup çalışması

Bu grup çalışması Şubat 2009 ve Mayıs 2009 tarihleri arasında Mamak Toplum merkezinden hiz-

met almaya gelen 12 üyenin katıldığı 12 haftalık bir çalışmadır. Çalışma her hafta 2 saat süren toplantılardan oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

1.Grup Öncesi Değerlendirme Formu:

Araştırma kapsamına giren grup üyelerinin yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, eşinin eğitim düzeyi, kaç yıllık evli olduğu, çocuk sayısı, mesleği, çalışıp çalışmadığı, eşinin mesleği, eşinin çalışıp çalışmadığı, evlenme biçimi ve kaç yaşında evlendiği gibi sorulardan oluşan bir formdur. Bu formun amacı grup öncesi üyeleri daha yakından tanımak ve bu değişkenlere göre evlilik ilişkilerinin ve problem çözme becerilerinin hangi aşamada olduğunu belirlemektir.

2.Evlilik Yaşam Ölçeği

Evlilik yaşam ölçeği eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeylerini ölçmek amacıyla Tezer (1986) tarafından geliştirilmiştir. 10 sorudan oluşan 5'li dereceleme tipi bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan ise 10'dur. 50 Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçek evli ve boşanmış bireylere uygulanmış ve grupların ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t=6.23$, $p<0.01$). Bu bulgu ölçeğin dış ölçüte göre geçerliliğinin kanıtı olarak gösterilmiştir. Ayrıca, ölçeğin bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden etkilenip etkilenmediklerini anlamak için sosyal beğenirliği ölçmek amacıyla geliştirilen Kişisel Davranış Anketi puanları ile karşılaştırma yapılmıştır. Sonuçlar Evlilik Yaşam Ölçeğinin bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden çok az etkilendiğini göstermiştir ($r=0.21$). Bu bulgu da ölçeğin geçerliğine dolaylı kanıt olarak gösterilmiştir (Tezer,1986, akt: Güven,2005).

Ölçeğin test-tekrar test yöntemi ile belirlenen güvenilirlik kat sayısı 0.85, Cronbach Alfa iç tutarlılık

katsayısı ise erkek grubunda 0.88, kadın grubunda 0.91 olarak bulunmuştur. Bu bulgular ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Tezer, 1986, akt: Güven, 2005).

3.Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği

Evlilikte sorun çözme ölçeği, evli bireylerin evlilikte karşılaştıkları problemleri çözme becerilerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla (Marital Problem Solving Scale) Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth tarafından geliştirilmiş, 9 maddelik 7 dereceli bir ölçektir. Orijinal çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı .95; test-tekrar test korelasyon katsayısı .86 ($p<.001$) olarak bulunmuştur. Ölçüt geçerliği için Çift Uyum Ölçeği ile olan korelasyonuna bakıldığında ise iki ölçek arasındaki korelasyonu .61 ($p<.001$) olarak bulunmuştur.

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Hünler ve Gençöz (2002) tarafından yapılmıştır. Orijinal formunda 7 dereceli olarak değerlendirilen ölçek, cevaplanmasının kolay olması bakımından 5 basamaklı değerlendirme ölçeğine dönüştürülmüştür. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 45 en düşük puan ise 9'dur. Yüksek puan, bireyin kendini evlilikte problem çözme becerileri açısından başarılı algıladığını göstermektedir. Pilot çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı .88 olarak bulunmuştur ($p<.001$) (Hünler ve Gençöz, 2003, akt: Güven, 2005).

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Evlilik Yaşam Ölçeği ve Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği grup öncesinde ve grup sonrasında uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS 11.5 programında analiz edilmiştir ve minimum anlamlılık düzeyi .05 kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Şüphesiz ele alınan konu evlilikte iletişim ve problem çözme olduğundan, eşlerin gerçekleştirilen çalışmaya birlikte katılmaları çalışmanın etkililiği açısından önemli ve gereklidir. Ancak gerçekleştir-

len bu çalışmaya yalnızca kadınlar dahil edilmiştir. Bunun en önemli nedeni, toplum merkezlerinden hizmet alan erkeklerin oranının oldukça düşük olması ve eşlere ulaşmada zorluk yaşanmasıdır. Söz konusu grup çalışmasının yalnızca kadınlarla yapılması bu çalışmanın bir sınırlılığını oluşturmaktadır.

GRUP ÇALIŞMASI YAPILAN BÖLGENİN ÖZELLİĞİ

Ankara'nın Mamak ilçesi yaşam standartları bakımından diğer ilçelere oranla daha düşük bir gelir seviyesine sahiptir. Aynı zamanda gecekonduların yaygın olduğu bir bölgedir. Kırdan gelen göçler bu bölgede yoğunlaşmış ve kırsal aile yaşamından kentsel bir yapıya hızlı bir geçiş yaşanmıştır. Eğitim seviyesi ve ekonomik durum olarak da aileler standartların altında bir yaşam

sürmektedirler. Bundan dolayı eşler yaşamlarında iletişime gereken önemi vermemektedir. Yaşanan bu iletişim sorunları eşler arasında bir takım problemlerin yaşanmasına neden olmakta ve bu durum eşlerin evlilikten aldıkları doyumunu azaltmaktadır.

Çalışma Grubu

Ön test-son test modelini temel alan bu çalışma yaşları 23–49 arasında değişen ve ev hanımlarından oluşan 12 kişilik grup çalışması bir toplum merkezinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonlarına doğru 3 üye toplum merkezindeki diğer kurslara devam etmek için, bir üye de rahatsızlığı olduğu gerekçesi ile grubu tamamlayamadan bırakmıştır. Çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Grup Üyelerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

Yaş	Cinsiyet	Eğitim	Kaç yıllık evli
34	K	İlköğretim	14
27	K	İlköğretim	5
25	K	İlköğretim	4
34	K	Lise	9
49	K	İlköğretim	35
26	K	Lise	6
41	K	İlköğretim	22
28	K	İlköğretim	4
28	K	Üniversite	5
23	K	Lise	4
32	K	Lise	16
24	K	İlköğretim	2

Kadınların yaş ortalamaları 30.92 (s.s.7.69)'dir. Kadınların tamamı gelir düzeylerini orta düzey olarak belirtmişlerdir. Kadınların çoğunluğun (n=7) ilköğretim mezunu olduğu, 4'ünün lise mezunu olduğu, 1'i ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Kadınların çalışma durumuna bakıldığında, tamamının ev hanımı olduğu öğrenilmiştir.

Grup Süreci ve Grup Oturumlarının Özeti

Grup üyeleri ile 12 oturum gerçekleştirilmiştir. Gruplarda etkileşimi artırmak ve üyelerin kendilerini daha iyi ifade edip konuları kavramaları amacıyla çeşitli oyunlar oynanmıştır. Her toplantı 90 dakika ile 120 dakika arası sürmüştür. Grup süreçlerinin özetleri aşağıda verilmiştir:

1.Oturum:

Bu grup oturumunda öncelikle tüm katılımcılara, grup içerisinde hitabeti kolaylaştırmak ve görsel olarak üyelerin birbirlerinin isimlerini daha iyi hatırlamaları için isimlerini yazmaları ve masalarının üzerine koymaları için kâğıt ve kalem verildi. Lider kendisini ve neden böyle bir çalışma yapmaya karar verdiğini anlattı. Grup üyeleri de kısaca isimlerini, kaç yıllık evli olduklarını eşlerinin ne iş yaptığını ve çocuk sayılarını söylediler. Üyeler kendilerini tanıttıktan sonra grup kurallarının belirlenmesi aşamasına geçildi.

Grup kurallarının kararlaştırılmasından sonra grubun günü ve saati konuşuldu. Bunun ardından üyelere eşlerine götürmeleri için mektup verildi. Bu mektup üyelerin eşlerinin gruba katılmasından haberdar olmalarını amaçlamak ile birlikte yapılacak olan çalışmalarda eşlerinin katılması için bilgilendirme notunu içermektedir. Mektupların verilmesinin ardından üyelere gruptan beklentileri ve bu beklentileri gerçekleştirmek için üyelerin kendilerine düşen görevlerin neler olduğunu yazmaları

istendi. Bu konuşmanın ardından grup sonlandırıldı.

2.Oturum

Bu oturumda ilk olarak geçen hafta içinde neler yaptıkları soruldu. Bu arada gruba gelen yeni üyeler kendilerini tanıttılar. Ardından grup üyelerine verilen mektuplar toplandı ve eşlerinin tepkileri soruldu. Üyelerin bir kısmı eşlerinin gönüllü olarak yardım etmeyi istediğini söylerken bir kısmı da üyelerin konuşup rahatlaması için eşlerini gönderdiğini söylediğini ifade etti. Ev ödevlerinden sonra sırayla bütün üyelerin eşleri ile kimin aracılığı ile tanıştıklarını, nerede tanıştıklarını, nasıl tanıştıklarını, hangi mevsimde tanıştıklarını, kaç yıllık evli olduklarını, kaç yaşında evlendiklerini söylediler. Üyelerin çoğu eşleri ile severek evlendiğini söylemiştir. Üyeler arasında eşi ile kaçarak evlenen bir üye de vardır.

3.Oturum

Oturumun açılışında ilk olarak üyeler ile geçen hafta yapılan grup çalışmasını ve eşlerine gönderilen mektup konuşuldu. Üyelerin bir kısmı eşlerinin yardımcı olacaklarını söylerken bir kısım eşlerinin mektupları imzalamakla birlikte kendilerinden başka bir şey istenmemesini söylemişlerdir. Bazı üyelerin eşleri ise mektubu hiç imzalamamıştır. Ev ödevlerinin ardından en son katılan üyeler ile birlikte üyelerin birbirlerini daha iyi tanımaları amacıyla müzikli tanışma oyunu oynandı. Tanışma işlemi bittiğinde üyeler kimler ile tanıştıklarını anlattılar. Tanışma aşamasından sonra üyelerin eşleri ile nasıl tanıştıkları konusuna devam edildi. Üyelere ev ödevi olarak grup çalışmasında yapılanların mektuplaştırılması, grup çalışmasından beklentilerini gerçekleştirmek için kendilerine düşen görev ve grup çalışmasında konuşmak istedikleri konuları ödev verildi.

4.Oturum

Bu oturumun başında bazı üyelerin grubu bıraktığı öğrenilmiştir. Oturumda ilk olarak üyelere gözlerini kapatmaları söylenmiştir. Ardından yeşillikler içinde oldukları ve bir tepeye tırmandıklarını düşünmeleri istenmiştir. Yanlarında birisinin olup olmadığı konusu kendilerine bırakılmıştır. Tepede bir şeyler gördükleri ve sonra aşağı indikleri söylenmiştir. Ardından üyelere buraya dönmek isteyenlerin gözlerini açmaları söylenmiştir. Bütün üyeler gözlerini açtıktan sonra nerede olduklarını paylaşmaları istenmiştir. Üyeler genel itibari ile tepeye yalnız çıktıklarını söylemişlerdir. Bir üye tepeye çıktığını çıktığı zaman çok rahatladığını sorunlarından kurtulduğunu ve tekrar aşağı indiğinde sorunlarına geri döndüğünü söylemiştir. Tepeye eşi ile çıktığını söyleyen tek bir üye vardır.

İsınma egzersizinin ardından üyelere biraz süre verilmiş, evliliklerinin dünü, bugünü ve yarını hakkında düşünmeleri ve 3 sıfat bulmaları istenmiştir. Süre bitiminde düşüncelerini paylaşmak isteyenlere sorulmuştur. Bir üye geçmişinin karanlık olduğunu, bugününün iyi olduğunu ve geleceğinin daha iyi olacağını düşündüğünü söylemiştir. Diğer üyelere genel itibari ile geçmişlerini kötü bugünlüklerinin iyi geleceklerinin daha iyi olmasını istediklerini söylemişlerdir. Özellikle yeni evli üyelerin karamsar olmaları grubun en yaşlı üyesi olan aynı zamanda da kayınvalide olan üyeyi üzmüş ve neden bu kadar karamsar olduklarını kendisinin de birtakım şeyler yaşadığını ama karamsar olmaları gerektiğini söylemiştir. Bunun üzerine genç evlilerden birisi kendisine evliliğinin 30 yıl öncesine gitmesini ve 30 yıl önceki halini düşünmesini istemiştir. Bunun üzerine grubun en yaşlı üyesi birtakım sıkıntılar olacağını fakat böyle karamsar olmamaları gerektiğini söylemiştir. Bunun ardından üyelere evliliklerinin dünü, bugünü ve yarını ile ilgili

3 nesne getirmelerini ve ev ödevlerini unutmamalarını söyleyerek grup bitirilmiştir.

5.Oturum

Bu oturumda ilk olarak üyelere çantalarındaki herhangi bir nesneyi masanın üzerine koymaları istendi. Üyeler masanın üzerine bir nesne koydular. Ardından üyelere sırayla kalkıp seçtikleri nesnenin kendileri için ne anlam ifade ettiğini söylemeleri istendi. Üç üye telefonlarını koydular. Telefonlarını koymalarının sebebinin eşlerinin doğum günlerinde kendilerine aldıkları hediye olduğunu söylediler. Bir üye kızının kimliğini koydu. İlk annelik duygusunu tattığı için kızının kimliğini koyduğunu söyledi. Bir diğer üye kızının tokasını koydu. Kızının saçlarının kısa olduğu için saçlarının uzayıp uzamayacağını sorduğunu bu yüzden kızının tokasını koyduğunu söyledi.

Bu paylaşımlardan sonra üyelere evliliklerinin dünü, bugünü ve yarını ile ilgili nesne getirip getirmedikleri soruldu. Bazı üyeler getirmişti, bazıları ise sözlü olarak ifade etti. Grubun en yaşlı üyesi dününü gecekonduya benzettiğini ve sıkıntılar çektiğini, bugününü apartmana benzettiğini çocuklarının büyüüp evlendiğini yarınının ise mezar olduğunu söyledi. Yeni evli olan bir üye kendisini tencereye eşini de tencerenin kapağına benzetti. Altlarındaki ateş yandıkça evliliklerinin olgunlaştığını söyledi. Bir başka üye geçmişinin tuz gibi olduğunu söyledi. Geçmişte sıkıntılar yaşadığını, bugünün şeker gibi olduğunu yarının da şeker ve tuz karışımı tatlı güzel olmasını istediğini söyledi.

Bu konuşmaların yarınlarının iyi olması için kendilerine düşen görevleri düşünmeleri istendi. Ayrıca üyelere evliliklerindeki on önemli şeyi yazmalarını aynı şekilde eşlerini de evliliklerinde buldukları on önemli şeyi yazmaları ve bunları kapalı zarfa koyarak getirmeleri istenerek grup bitirildi.

6.Oturum

Oturumda ilk olarak evliliklerindeki 10 önemli şeyler konuşuldu. Bir üye çocuğunun ve eşinin evliliğindeki en önemli şey olduğunu söyledi. Eşinin ise 10 maddeye de "eşim" yazdığını söyledi. Genel olarak eşler evliliklerindeki 10 önemli şeylere sevgi saygı olduğunu söylemişler. Eşlerinin kendileri için söyledikleri ise iyi bir anne, iyi yemek yapan, iyi arkadaş, iyi dinleyici olduğunu söylemişler.

Evliliklerinde üyelerin eşlerinin üzerilerine düşen görevleri yazmaları ve ortak olarak eşlerin üzerlerine düşen görevleri yazmaları istenerek grup bitirildi.

7.Oturum

Bu oturumda evlilikte yaşanan problemler ile ilgili paylaşımlarda bulunuldu. Yapılan araştırmalar üyeler ile tartışıldı. Yapılan araştırmalar konuşulurken aslında her ailede sorun olduğu fakat bunu sevgi saygı ve iletişim olduğu sürece eşler arası sorun çözmenin daha rahat olduğu konuşuldu.

8.Oturum

Grup oturumunda ilk olarak evlilikte bireylerdeki farklılıkların evlilik yaşantısındaki etkisi konuşuldu. Üyeler evlilikteki eşlerin farklı özelliklerinin olmasının evliliğe canlılık getirdiğini bütün özellikleri aynı olsaydı monoton bir hayatlarının olacağını söylediler. Bunun ardından üyelere eşlerinin kendilerinde sevmedikleri özelliklerini yazmaları istendi ve kendilerine 5 dakika süre verildi. Sürenin sonunda paylaşımlar alındı. Bir üye eşinin kendisini yumurta kapıya dayanmadan bir şeyler yapmasını istediğini söyledi. Bir başka üye eşinin kendisinin sinirli olmasını eleştirdiğini söyledi. İki üye eşlerinin, kendilerinin çok konuşmalarından şikâyetçi olduğunu söyledi.

Bunun ardından üyelere eşlerinin hoşlanmadıkları yönleri soruldu. Bu soru karşısında üyeler çok

fazla düşünmediler. Eşlerinde hoşlanmadıkları pek çok şeyin olduğunu söylediler. Genel olarak üyeler eşlerinin eve geç gelmesi çocukları ve kendileri ile ilgilenmediğini söylediler.

Son olarak grup üyeleri ile eşlerinin hangi davranışlarına karşılık kendilerinin hangi davranışı değiştirebilecekleri soruldu. Bunun ardından üyelere eşleri ile bu konuları konuşmaları ve eşlerinin hangi davranışı değiştirebileceklerini sormaları istendi. Bu konu ile ilgili son olarak hoşlanmadıkları bir davranışlarını değiştirmeye çalışmaları ve bunu yazmaları istendi.

Bu çalışmanın ardından tahtaya üyelerin söylediği sorunlar yazıldı. Daha sonra üyeler aralarından birisini seçerek rol oyunu yaptılar. İlk olarak kadınların ortak sorunu olan eşlerin eve geç gelmesi ve kendileri ile ilgilenmemesi sorunu ile ilgili rol oyunu yapıldı ve üyeler ile bu konuda konuşuldu. Üyeler oyundan memnun kaldıklarını söylediler.

9.Oturum

Bu oturumda üyelere evliliklerini bir heykele benzetse neye benzetirdi diye soruldu. Bir grubun sessiz üyesi evliliğini ağaca benzetti. Ağacın her mevsim farklı olduğu gibi evliliğinin de sürekli değiştiğini söyledi. Bir diğer üye evliliğini güle benzetti. Grubun en çok konuşan üyesi evliliğini nara benzettiğini söyledi. Acısı ile tatlısı ile içinde birçok şeyi barındırdığını söyledi. Grubun en yaşlı üyesi evliliğini özgürlük heykelindeki meşaleye benzetti. 34 yıl boyunca evliliğinin özgür olduğunu söyledi.

Bu uygulamanın ardından üyelere evliliklerini bir oyuna benzetse nelere benzetirdi diye soruldu. Grubun en yaşlı üyesi evliliğini saklambaca benzettiğini söyledi. Grubun sessiz üyesi evliliğini horona benzettiğini söyledi. Nasıl horonu bilmeyen oynayamaz ise evliliğin de kurallarını bilmeyen insanların yapamayacağını söyledi. Bir başka üye

de evliliğini horona benzettiğini söyledi. Tepine tepine bir şeyler yapılmaya çalışıldığını söyledi.

Daha sonra üyelere ip dağıtıldı ve ipleri olabildiğince çekmeleri istendi. Bazı üyeler elleri acıdığı için ipi bıraktılar. Üyelere ellerinin acımaması için ne yapmaları gerektiği soruldu. Üyeler ipleri gevşetmeleri gerektiğini söylediler. Üyelere bu durumda iplerin sınırlara benzediği söylendi. Üyeler eşleri ile bu ipler gibi gerildiklerinde sorunları çözediklerini, sadece kendilerini üzeceklerini söylediler. Eşleri ile yan yana olup konuştuklarında sorunları daha rahat çözecekleri söylendi. Son aktivite olarak üyeler evliliklerindeki problemleri söylediler ve buna karşın neler yapılabilir konuşuldu.

10.Oturum

Bu oturumda üyelerle, kendilerine piyango çıcarsa ne yapacakları konuşuldu. Bir üye çocuğu ve eşi ile birlikte ormanlık bir alanda şelalenin karşısında oturup kitap okuduğunu söyledi. Bir başka üye çocuğunu güvenli bir yere bıraktıktan sonra eşi ile kumsala gittiğini orada deniz kenarında olduğunu söyledi. Bu paylaşımların ardından iletişim konusu konuşuldu. İletişim engelleri ve iyi bir iletişimin nasıl olduğu konuşuldu.

11.Oturum

Bu toplantıda üyelerden gözlerini kapatmaları ve kendi çocukluklarını düşünmeleri istendi. Ailelerinin kendilerine kızdığına ya da güzel bir şey yaptıklarında ailelerinin neler söylediğini düşünmeleri istendi. Bu uygulamanın ardından üyeler gözlerini açtılar ve paylaşımları soruldu. İki üye babalarının kendilerine kızmadığını söyledi. Diğer üyeler de daha çok annelerinin kendilerine kızdığını söyledi. Grubun en yaşlı üyesi babasının ilk ve son kez kendisini evlendikten sonra kendisini dinlemeden dövdüğünü sonra babasının kendisine sormadığı için çok pişman olduğunu söyledi.

Bu paylaşımların ardından üyeler gözlerini tekrardan kapattılar ve bu çocuklarının kendilerinden ne istediğini ve kendilerinin çocuklarına karşı davranışlarını düşündüler. Bir üye kızına yaptığı resimler güzel olmasa bile güzel dediğini kızının kötü olduğu söylendiği zaman küstüğünü ve ağladığını söyledi. Bunun üzerine bu davranışın doğru olup olmadığı soruldu. Üyeler her davranışı her hareketi onaylamanın çocuk için iyi olmadığını söylediler.

Ardından üyelere çocuklarına masal anlatıp anlatmadıkları soruldu. Grubun en yaşlı üyesi torununa masal anlattığını böylece onun hayallerini ve duygu dünyasını anlayabildiğini söyledi. Diğer üyeler de çocuklarına masal anlattıklarını söylediler.

12.Oturum

Bu son oturumda ilk olarak üyelere eşlerinin kendilerine dönüp birden kendilerini sevdiğini söylemeler ne yaparlardı diye soruldu. Ardından eşlere karşı sevgi sözcükleri söylemenin ne gibi değişikliklere neden olacağı konuşuldu. Üyeler eşlerinin kendilerine sevdiklerini söylediklerinde çok mutlu olduklarını söylediler. Bu konuşmanın devamında eşlerine karşı hediye almanın, sevdikleri yemeği yapmanın, güzel giyinmenin önemli olup olmadığı konuşuldu. Bir üye eşinin bir yere mi gittin diye sorduğunu söyledi. Bir başka üye eşinin kendisinden güzel giyinmesini beklediğini söyledi. Bundan sonra üyelerin eşlerine karşı hediye almalarının, onlar için özel olarak giyinmenin evliliklerini canlandırdığı ve romantizmi artırdığı konuşuldu.

Bunun ardından üyeler gözlerini kapattılar ve beş yıl sonrasını düşündüler. Neler değiştiğini hayal ettiler. Gözlerini açtıklarında üyeler 5 yıl sonra çocuklarının büyümüş olacağını, başka çocuklarının da olacağını, evliliklerinin daha iyi olduğunu söylediler.

Bu konuşmaların ardından üyeler birbirleri hakkında kısa bir değerlendirme yaptılar. Genel olarak herkes birbiri için olumlu şeyler söyledi.

BULGULAR VE YORUM

Toplum merkezinden hizmet alan kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışmasının öncesinde, temel sosyodemografik özelliklerin yanı sıra, evlilik yaşamlarına ilişkin bilgiler alınmıştır. Buna göre kadınların evlilik süresinin ortalama olarak 10.50 yıl (ss.9,830) olduğu görülmüştür. Çocuk sayısı ortalaması ise 2.00(ss.1.12)'dir. Kadınların en az 1, en fazla 4 çocukları bulunmaktadır. Evlenme biçimleri açısından kadınların çoğu (n=7) anlaşarak evlen-

diklerini, 5'i ise aile ve arkadaşların tanıştırmaları ile evlendiklerini ifade etmiştir. Kadınların evlendikleri yaş ortalaması 20.50 (ss.2.46)'dir.

Grup çalışmaları sırasında ele alınan konular çerçevesinde kadınların evlilik yaşamına ve evlilikte sorun çözme becerilerine ilişkin farkındalıklarının artması amaçlanmıştır. Grup **uygulaması öncesi ve sonrası karşılaştırıldığında, birçok üye için olumlu yönde değişim sağlandığı görülmektedir.** Grup çalışmasının başlangıcında ve sonunda katılımcıların evlilikte yaşam ölçeği ve evlilikte sorun çözme ölçeği sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: Evlilik Yaşam Ölçeği ve Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği Sonuçları

KATILIMCI NO	Evlilik Yaşam Ölçeği Öntest Puanı	Evlilik Yaşam Ölçeği Sontest Puanı	Değişimin yönü	Evlilikte sorun çözme Öntest Puanı	Evlilikte sorun çözme Sontest Puanı	Değişimin yönü
1.Katılımcı	33	.		38	.	
2.Katılımcı	35	35	=	36	45	+
3.Katılımcı	36	25	-	25	31	+
4. Katılımcı	39	38	-	22	37	+
5. Katılımcı	37	44	+	21	37	+
6. Katılımcı	28	26	-	25	25	=
7. Katılımcı	32	.		32	.	
8. Katılımcı	28	.		19	.	
9. Katılımcı	27	26	-	27	30	+
10. Katılımcı	23	31	+	38	36	-
11. Katılımcı	29	.		36	.	
12. Katılımcı	35	39	+	25	29	+

Görüldüğü gibi, bireysel olarak katılımcıların öntest-sontest puanları arasında genel bir artış söz konusudur. Puan ortalamaları açısından grubun değerlendirilmesi Tablo 2'de görülebilmektedir.

Tablo 2: Üyelerin Aldıkları Puanlara Göre Öntest-Sontest Ölçek Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek	Öntest					Sontest				
	Sayı	Min.	Maks.	Ort.	s.s.	Sayı	Min.	Maks.	Ort.	S.s.
Evlilik yaşam ölçeği	12	23	39	31,83	4,821	8	25	44	33,00	7,091
Evlilikte sorun çözme ölçeği	12	19	44	29,75	7,771	8	25	45	33,75	6,251

Tablo 2'de de görüldüğü gibi, üyelerin evlilik yaşam ölçeği puan ortalamaları grup öncesinde 31.83 iken, grup sonrasında 33.00'a yükselmiştir. Evlilikte sorun çözme ölçeği puan ortalamaları da grup öncesinde 29.75 iken, grup sonrasında 33.75'e yükselmiştir. Söz konusu değişimin, grup oturumları süresince üyelerin evliliğin doğası ve kuralları, eşler arası dinamikler, sorun çözme becerilerinin önemi gibi pek çok konuyu tartışma ve kimi zaman daha deneyimli üyelerden farklı bir bakış açısı kazanma deneyimi edinmelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Grup oturumlarının, üyelere yeni beceriler kazandırma açısından sınırlılığa sahip olduğu kabul edilmekle birlikte, üyelerin evlilik yaşamlarında var

olan duruma yönelik farkındalık kazanmaları ve diğer üyelerle deneyim paylaşımında bulunarak yeni bakış açıları kazanmaları, ölçek puanlarında var olan artışı açıklayabilmektedir.

Brander ve diğ.,(2002,s.48), grup çalışmasının iletişim becerileri ve işbirliğini artırıcı rolüne dikkat çekmiştir (akt. Baykara-Acar, 2004,s.179). Grupta ele alınan konudan bağımsız olarak salt grup içi iletişimin sağlanmış ve sürdürülmüş olmasının bu anlamda bireylerin iletişim becerilerine olumlu katkıda bulunduğu söylenebilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışma bir toplum merkezinde etkili iletişim ve problem çözme adı altında ve 12 üyenin

katılımı ile 12 hafta süren bir grup çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. Üyeler toplum merkezinden hizmet alan kadınlardan oluşmaktadır. Üyelerin katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır. Grup çalışmasına katılan üyelere evlilikte sorun çözme ölçeği ve evlilik yaşam ölçeği uygulanmıştır. Bu çalışmanın amacı, çalışmanın evlilik yaşam doyumu ve problem çözme açısından yararlı olup olmadığını ortaya koymaktır.

Yapılan grup çalışmasında evlilikte çatışma çözme, karşılaşılan problemleri çözme, evlilikte iletişim gibi konular işlenmiştir. Uygulanan ölçeklerde grup sonunda anlamlı bir gelişme olduğu görülmüştür. Üyelerin bazıları eşleri ile iletişim kurmaya başlarken, bazı üyeler kendilerini daha rahat ifade etmeye başlamış, bir kısmı da grup içinde daha kontrollü konuşmaya başlamıştır. Grup üyelerinin genel olarak gruptan yarar sağladığı söylenebilir.

Yapılan bu grup çalışması ile birlikte grup çalışmalarının yararlı olduğu görülmüştür. Özellikle kente uyum sağlamaya çalışan, farklı sorunlara çözüm bulmaya çalışan gelişmemiş bölgelerdeki sosyal hizmet birimlerinde bu tür çalışmaların yapılmasının yararlı olduğu düşünülmektedir.

Evlilik kurumu ile birlikte insanlar bir aile oluştururlar. Oluşan bu aile toplumun en temel birimidir. Dolayısıyla ailede olan sorunlar toplumu da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle hem sağlıklı bireylerin yetişmesi için hem de toplumda mutlu ve başarılı insanların sorun çözebilen ve sağlıklı iletişim kurabilen insanların olması için evlilik birliği gerçekleşmeden önce bireylerin mutlaka evlilik okulundan mezun olmaları, evlilik ile ilgili kurslara katılmaları ve bu kursların yaygınlaşması, zorunlu hale gelmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Canel, N.A (2007) Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erkan, R, M. Y. Erdoğan (2006) Aile ve toplum dergisi,Cilt: 3, Sayı 9

Garvin D. C., Gutiérrez M.L., Galinsky J.M (2004) Handbook Of Social Work With Groups, The Guilford Press, New York London.

Güven, N (2005) İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Do-

yumu İle İlişkisi, yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Johnston,K (2005) How To Make A Marriage Last, Coping With Marriage Problems,Visionary Publications,Inc.

Keats, D. (1996). Culture and The Child: A Guide for Professionals in Child Care & Development. USA:John Wiley.

Baptiste, D. (1993). Immigrant Families, Adolescents and Acculturation. Ed: B. Settles, D. Hanks. M. Susman, Families on the Move, Migration, Immigration, Emigration and Mobility. USA: The Haworth Press